

Veiledning til mal for konsekvensutredning/- fagrapport for naturmangfold:

Krav til innhold i en konsekvensutredning er fastsatt i KU-forskriftens kapittel 5. Overskriftene i denne malen skal bidra til å sikre at forskriftens krav til innhold er oppfylt.

Malen er et utgangspunkt, men den må tilpasses ulike prosjekt/planer og geografi. Overskriftene kan for eksempel klippes inn i forslagsstillers dokumentmal. KU-forskriftens krav til innhold og beskrivelse av metodikk kan ikke fravikes.

Teksten under overskriftene er veiledningstekst.

Forside:

Konsekvensutredning av naturmangfold for «navn på plan eller tiltak»

Forsiden angir at dette er et konsekvensutredning or naturmangfold for «plantype eller type tiltak» og «navn på plan eller tiltak».

Innholdsfortegnelse

Overskriftene i innholdsfortegnelsen omfatter krav til innhold i KU-forskriftens kapittel 5.

SAMMENDRAG	4
3.1.1 FAGKOMPETANSE OG METODIKK	4
3.2 BESKRIVELSE AV PROSJEKTET OG ALTERNATIVER.....	4
3.2.1 NULLALTERNATIV.....	4
3.2.2 ALTERNATIVER SOM SKAL UTREDES	4
3.2.3 INFLUENSOMRÅDET	4
3.2.4 AVGRENSNING MOT ANDRE FAGTEMA	5
3.3 KUNNSKAPSGRUNNLAGET.....	5
3.3.1 KRAV I PLAN- ELLER UTREDNINGSPROGRAM.....	5
3.3.2 KILDER TIL INFORMASJON	5
3.3.3 NATURTYPER.....	5
3.3.4 ARTER OG ØKOLOGISKE FUNKSJONSOMRÅDER	5
3.3.5 LANDSKAPØKOLOGISKE SAMMENHenger (GRØNN INFRASTRUKTUR).....	6
3.3.6 KARTLEGGE GEOLOGISK MANGFOLD	6
3.3.7 REGISTRERE FREMMEDE ARTER	6
3.3.8 NATURMANGFOLDETS ØKOSYSTEMTJENESTER.....	7
3.3.9 BESKRIVELSE AV ANDRE PLANER OG INNGREP I REGIONEN	7
3.4 DELOMRÅDER	7
3.5 VERDI.....	7
3.5.1 VERDIKART.....	8
3.6 PÅVIRKNING	8
3.6.1 AVBØTENDE TILTAK (TILTAKSHIERARKIET)	9
3.6.2 OVERVÅKNINGSORDNINGER	10
3.7 KONSEKVENNS	10
3.7.1 SAMMENSTILLE KONSEKVENNS.....	11
3.7.2 RANGERING AV ALTERNATIVER	12
3.7.3 VURDERING AV NATURMANGFOLDLOVEN	13
3.7.4 INDIREKTE VIRKNINGER.....	13
3.8 OPPSUMMERING	13
3.8.1 PRESENTERE/SAMMENFATTE VERDI, PÅVIRKNING, KONSEKVENNS	14
3.8.2 RANGERE ALTERNATIVER.....	14
3.8.3 VURDERE USIKKERHET	14
3.8.4 AVBØTENDE TILTAK (SOM IKKE ER TATT INN I PLANEN)	14
3.8.5 ANDRE FORHOLD SOM BESLUTNINGSTAKER BØR KJENNE TIL.....	14
3.9 LEGGE INN DATA I DATABASES	14

1 Naturmangfold

Sammendrag

Beskriv kort de viktigste forholdene fra utredningen, og de mest beslutningsrelevante funnene. Beskriv de viktigste delområdene og det mest verdifulle naturmangfoldet.

Trekk frem de forholdene som er spesielt viktige for planmyndighetene og høringsinstansene.

Beskriv samlet konsekvens for alternativene, med en kort begrunnelse.

Fagkompetanse og metodikk

Beskriv:

- hvem som har utført kartlegging og feltbefaring
- hvilken fagkompetanse de har
- hvilke metoder som er brukt
- hvor mange dager som er brukt i felt og befaringsrute
- hvilke arter eller områder som ikke er kartlagt, og begrunnelse for dette

1.1 Beskrivelse av prosjektet og alternativer

Beskriv planforslaget/tiltaket og bakgrunnen for planarbeidet. Vis planområdet og eventuelle illustrasjoner av tiltaket på et kart.

1.1.1 Nullalternativ

Beskriv nullalternativet. Gjør rede for hvilke planer eller tiltak som er lagt til grunn i nullalternativet. Begrunn eventuelt hvorfor vedtatte planer eller prosjekter ikke er inkludert i nullalternativet.

1.1.2 Alternativer som skal utredes

Beskriv hvilke alternativer som skal utredes. Hent alternativvurderingen fra planprogrammet eller melding med utredningsprogram der dette finnes.

Beskriv også alternativer som tidligere har vært vurdert og hvilke alternativer som eventuelt er forkastet i en tidlig fase (KVU eller sliingsprosess).

1.1.3 Influensområdet

Beskriv og begrunn avgrensning av utredningsområdet. Vis plan- eller tiltaksområdet og utredningsområdet på et kart.

1.1.4 Avgrensning mot andre fagtema

Beskriv hvilke andre fagområder som blir utredet i prosjektet. Beskriv avgrensning mot andre fagområder.

1.2 Kunnskapsgrunnlaget

Innhent tilstrekkelig kunnskap gjennom eksisterende informasjon og ny kartlegging.

1.2.1 Krav i plan- eller utredningsprogram

Beskriv hvilke krav som er satt til metodebruk, feltarbeid og artskartlegging i plan- eller utredningsprogrammet, der dette finnes.

Beskriv hvordan utredningskravene i plan- eller utredningsprogrammet er besvart. Gjør rede for og begrunn eventuelle avvik mellom utredningskrav og de kartleggingen som er gjennomført.

1.2.2 Kilder til informasjon

Beskriv hvilke kilder som er brukt for å finne eksisterende informasjon.

1.2.3 Naturtyper

Beskriv hvilke naturtyper som finnes innenfor utredningsområdet.

Beskriv metode for kartlegging og kartleggingstidspunkt (ny kartlegging med NIN, eller tidligere kartlegging med HB13).

Vis en liste med total oversikt over naturtyper med rødlistestatus/forvaltningsprioritet, innenfor utredningsområdet.

Naturtype	Areal	Verdi	Reg. dato	ID
Hul eik, store gamle trær	2,5 daa	B	1.6.2004	N1
Slåttemark, kalkslåtteng	2,2 daa	Svært stor	10.6.2022	N2
				N3

Tabell 1: Oversikt over naturtyper som ble registrert i utredningsområdet

Gi en nærmere beskrivelse av naturtypene og forhold ved de ulike lokalitetene.

1.2.4 Arter og økologiske funksjonsområder

Beskriv hvilke arter som er kartlagt. Begrunn hvorfor disse artene er valgt ut. Gjør rede for arter eller artsgrupper som ikke er kartlagt.

Beskriv metode for kartlegging og kartleggingstidspunkt. Gjør rede for om det er kartlagt økologisk funksjonsområde.

Vis en liste med oversikt over arter med rødlistestatus/forvaltningsprioritet, inndelt etter delområder.

Art (fauna)	Kategori	Beskrivelse	Reg. dato	Delområde
Hønsenhauk	Nær truet	Observert reproduksjon	2007, 2013	D1
Sanglerke	Nær truet	Observert næringssøkende	2013	D2

Tabell 2: Oversikt over arter som ble registrert i utredningsområdet. Rødlista 2021.

Gi en nærmere beskrivelse av de mest relevante artene og forhold ved de ulike lokalitetene hvor de ble registrert/kartlagt.

1.2.5 Landskapsøkologiske sammenhenger (grønn infrastruktur)

Beskriv landskapsøkologiske sammenhenger og vis dem på kart.

Gjør rede for hvordan kunnskapen er innhentet.

1.2.6 Kartlegge geologisk mangfold

Beskriv geologisk mangfold i utredningsområdet. Gjør rede for hvordan kunnskapen er innhentet.

Vis en liste med oversikt over forekomster/lokaliteter med geologisk mangfold:

Forekomst	Kategori	Beskrivelse	Reg. dato	Delområde

Tabell 3: Oversikt over geologisk arv og geotoper innenfor utredningsområdet

1.2.7 Registrere fremmede arter

Beskriv funn av fremmede arter innenfor planområdet. Beskriv hvilke arter som er identifisert.

Vis en liste med oversikt over forekomster/lokaliteter av fremmede arter:

Art	Kategori	Beskrivelse	Delområde

--	--	--	--

Tabell 4: Oversikt over fremmede arter som ble registrert i utredningsområdet

1.2.8 Naturmangfoldets økosystemtjenester

Beskriv hvilke økosystemtjenester som finnes innenfor influensområdet.

En beskrivelse av økosystemtjenestene gir et annet perspektiv på verdien av naturmangfoldet, og bidrar til å beskrive og forklare hva naturen gir oss. Beskrivelsen av økosystemtjenestene innenfor utredningsområdet skal oppsummeres i presentasjonen av fagutredning (se kapittel 1.7).

1.2.9 Beskrivelse av andre planer og inngrep i regionen

Gi en oversikt over situasjonen i regionen, og beskriv andre relevante utbyggingsprosjekter.

Tilpass vurderingen til omfanget på saken. Dersom planen eller tiltaket i liten grad berører sensitive eller truede arter og naturtyper er det ikke nødvendig med en omfattende vurdering av samlet belastning.

1.3 Delområder

Beskriv ulike delområder innenfor utredningsområdet. Vis delområdene i en tabell og på et kart.

Delområde	Beskrivelse	Nummerering	

Tabell 5: Oversikt over delområder i utredningsområdet

Begrunn eventuelt sammenslåing av delområder.

1.4 Verdi

Beskriv verdi på hvert delområde. Begrunn verdisettingen. Forklar valg som er gjort og hva som har påvirket verdisettingen.

Synliggjør kvaliteten på området og tilstanden på verdiene som vurderes. Beskriv derfor lokalitetens plassering innenfor verdikategorien, herunder om den ligger i øvre eller nedre del av verdikategorien. Dette kan synliggjøres ved bruk av skyvelinjalen, hvor pilen markerer hvordan verdisettingen vurderes innenfor verdikategorien.

Delområde 1:

Beskrivelse:

Verdi:

Delområde 2:

Beskrivelse:

Verdi:

1.4.1 Verdikart

Lag verdikart som viser verdiene i de ulike delområdene. Dersom det er flere delområder som overlapper kan det også lages en tabell i tillegg, for å bedre lesbarheten.

Verdikartet skal vise verdiene på delområdene og skal dekke planområdet og relevante delområder i influensområdet. Alle arealene innenfor planområdet skal vurderes, og skal fargelegges i henhold til tabellen som viser anbefalt fargebruk på verdikart.

	Anbefalt signatur	RGB-farge ³⁹ /strektykkelse
Avgrensning av planområdet	-----	Sort stiplet linje
Uten betydning		217,217,217
Noe verdi		255,254,55
Middels verdi		254,192,45
Stor verdi		253,112,50
Svært stor verdi		175,15,15

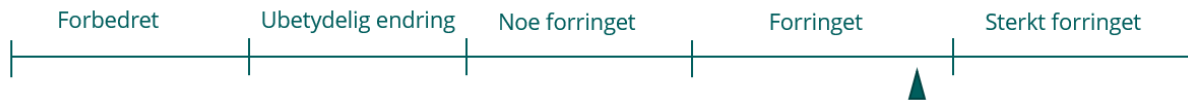
Figur 1: Figuren viser fargebruk og fargekoder som skal brukes i verdikart

1.5 Påvirkning

Beskriv hvilke faktorer som påvirker verdiene i utredningsområdet med utgangspunkt i faktorene som er beskrevet i påvirkningstabellen. Vurder kun påvirkning for varige forringelser/forbedringer.

Begrunn vurderingen av påvirkningsgrad, slik at det går frem hvilke kriterier det er lagt vekt på.

For å sette en riktig konsekvensgrad i konsekvensvifta er det også viktig å vurdere påvirkningsgrad innenfor påvirkningskategoriene. Synliggjør dette ved bruk av skyvelinjalen:

Figur 2: Skyvelinjal for å vurdere påvirkningsgrad innenfor påvirkningskategoriene

Delområde 1:

Beskrivelse:

Verdi:

Delområde 2:

Beskrivelse:

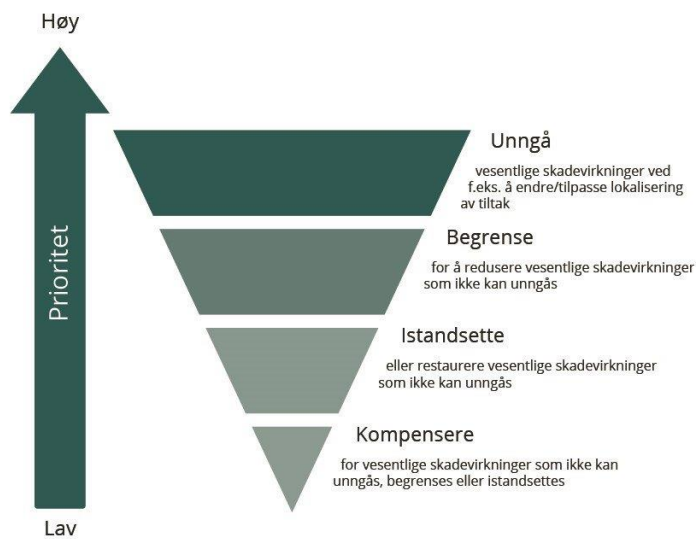
Verdi:

Midlertidige virkninger

Beskriv midlertidige virkninger knyttet til anleggsfasen.

1.5.1 Avbøtende tiltak (tiltakshierarkiet)

Beskriv hvilke tiltak som er vurdert for å unngå, begrense, istandsette og om mulig kompensere vesentlig negative virkningen for miljø og samfunn, både i bygge- og driftsfasen. Ta utgangspunkt i tiltakshierarkiet.

Figur 3: Tiltakshierarkiet. Først og fremst skal man unngå skadevirkninger for miljø og klima. Der det ikke er mulig skal man begrense skaden, deretter istandsette arealer. Kompensasjon er siste utvei. Illustrasjon: Miljødirektoratet.no

Gjør rede for hvordan tiltakene er innarbeidet i planen, gjennom plankart eller bestemmelser.

1.5.2 Overvåkningsordninger

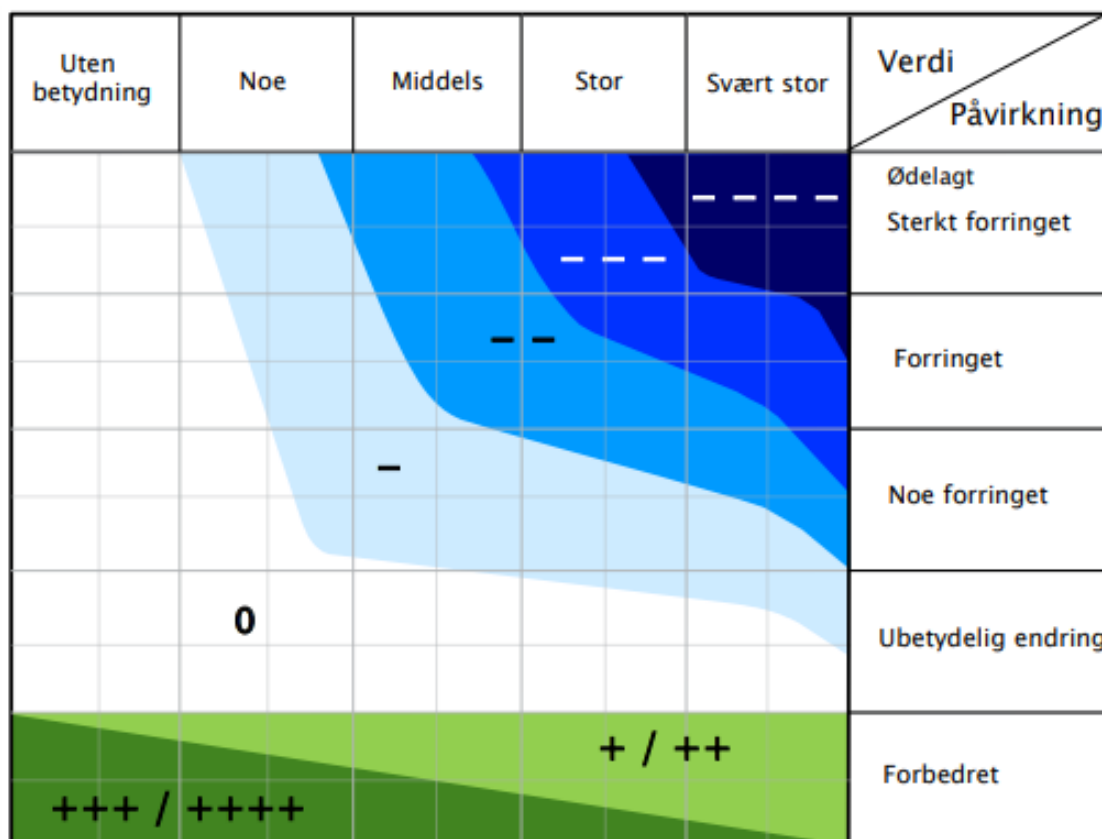
Beskriv relevante overvåkningsordninger. Beskriv hvordan, og med hvilken frekvens overvåkning skal gjennomføres.

Gjør rede for om det er skrevet bestemmelser med krav om gjennomføring av overvåkningsordninger, og krav om retting av tiltak dersom overvåkningen viser at avbøtende tiltak ikke fungerer som forutsatt.

1.6 Konsekvens

Sett konsekvens for hvert delområde.

Bruk konsekvensvifta til å vise konsekvens for hvert delområde.

Tabell 6: Konsekvensvifte

Illustrer alle delområder samme konsekvensvifte for å få en visuell framstilling av de ulike områdenes konsekvenser.

Vis også konsekvens for alle delområder i en tabell dersom det er mange delområder.

1.6.1 Sammenstille konsekvens

Sammenstill konsekvens for alle delområdene til samlet konsekvensgrad for naturmangfold.

De tiltakene/planene som ikke har delområder, har ikke behov for sammenstilling og kan gå videre til rangering av alternativer.

Begrunn sammenstilt konsekvens. Beskriv avveininger som er gjort i tilfeller hvor det ikke er en tydelig konsekvensgrad.

Bruk tabellen under som en mal for å framstille samlet konsekvens for alternativer i en konsekvensutredning for naturmangfold. Tabellen justeres med riktig benevnelse og antall delområder og alternativer. Er det ikke hensiktsmessig å dele utredningsområdet i delområder kan tabellen forenkles til å kun omfatte naturmangfold og rangering.

Tabellen justeres med riktig benevnelse og antall delområder og alternativer. Er det ikke hensiktsmessig å dele utredningsområdet i delområder kan tabellen forenkles til å kun omfatte friluftsliv og rangering.

MAL FOR KONSEKVENsutREDNING/FAGRAPPORt NATURMANGFOLD

Delområder	Alt. 0	Alt 1	Alt 2
Delområde 1	-	----	---
Delområde 2	-	--	---
Delområde 3		-	-
Osv.			
Samlet vurdering	Noe negativ	Stor negativ	Svært stor negativ
Begrunnelse for samlet konsekvensgrad		Kun et delområde har svært alvorlig konsekvens og samlet konsekvensgrad settes til alvorlig.	To delområder som inneholder store verdier og som ved gjennomføring av tiltaket medfører alvorlig konsekvens
Rangering	1	2	3
Begrunnelser for rangering		Et mindre delområde med svært stor verdi.	Større områder med store verdier blir berørt, og er vanskeligere å unngå

Tabell 7: Mal for å framstille samlet konsekvens for alternativer i en konsekvensutredning for naturmangfold. Tilpass malen til planen/tiltaket.

Bakgrunn valg av samlet konsekvens og hvilke verdier som er vektlagt for den samlede konsekvensen.

Den samlede konsekvensen og rangeringen for fagtema naturmangfold er det som blir med videre til den samlede vurderingen av alle fagtema.

1.6.2 Rangering av alternativer

Ranger alternativene basert på samlet konsekvens. Alternativene rangeres fra lavest til høyest konsekvens, hvor det alternativet som blir rangert som nummer 1 gir minst konsekvenser for naturmangfold sammenlignet med de andre alternativene.

Dersom flere alternativ får lik konsekvens, kan de rangeres likt. I mange tilfeller kan lik rangering være riktig, men før alternativ rangeres likt må utreder bruke faglig skjønn og spesielt se på hvilke verdier og eventuelle sammenhenger som blir berørt. Er det fortsatt ingenting som kan skille alternativene er lik rangering riktig.

Rangering og konsekvensgrad for de ulike fagtemaene blir med videre til sammenstilling av alle fag.

Fagutreders vurdering

Begrunn rangering av alternativer. Dersom rangering endres fra det som framstår logisk ut ifra konsekvensgrad må dette begrunnes godt, i tillegg må det framkomme hvilke verdier som er vektlagt for å endre på rangeringen kun basert på samlet konsekvensgrad.

1.6.3 Vurdering av naturmangfoldloven

§8 Kunnskapsgrunnlaget (inkludert usikkerhet)

Gjør rede for om utredningen er basert på eksisterende kunnskap eller er det gjort nye kartlegginger og feltundersøkelser.

§9 Føre-var-prinsippet

Gjør rede for om det er usikkerhet knyttet til kunnskap eller til gjennomføring av eventuelle avbøtende tiltak.

§ 10 Samlet belastning

Bruk kunnskapen om andre planer og tiltak i regionen (se kapittel 1.2.9) til å vurdere den samlede belastningen for arter, naturtyper og landskapsøkologiske sammenhenger.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver

Beskriv hvilke tiltak som gjøres for å unngå eller begrense skade. Gjør rede for om tiltakene er tatt inn i plankart og bestemmelser, og om tiltakene dermed er inkludert i vurdering av påvirkning.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker

Beskriv hvilke tiltak som skal gjøres for å hindre eller redusere skade på naturmangfoldet. Med tiltak menes både lokalisering, avbøtende tiltak, driftsmetoder og teknikker.

Gjør rede for om tiltakene er tatt inn i plankart og bestemmelser, og om tiltakene dermed er inkludert i vurdering av påvirkning.

1.6.4 Indirekte virkninger

Beskriv indirekte virkninger på en kortfattet måte.

1.7 Oppsummering

Gi en kortfattet beskrivelse av hvilke konsekvenser utbyggingsforslaget vil ha for naturmangfold. Denne beskrivelsen brukes som utgangspunkt for å lage en sammenstilling av alle fagutredningene i et ikke-teknisk sammendrag av konsekvensutredningen.

Oppsummeringen må synliggjøre de viktigste momentene fra naturmangfoldtemaet, og må minimum inneholde:

- kort beskrivelse av verdier
- kort beskrivelse av påvirkning,

- kort beskrivelse av hvilke tilpasninger og tiltak som er gjort i planen for å unngå, begrense eller kompensere for negativ påvirkning (jf. tiltakshierarkiet)
- kort beskrivelse av konsekvens
- rangering av alternativ
- vurdering av usikkerhet, og eventuelt behov for ytterligere undersøkelser

Presentere/sammenfatte verdi, påvirkning og konsekvens

Gi en kort beskrivelse av hvilke verdier som er kartlagt. List opp de viktigste verdiene, og beskriv i hvilken grad de blir berørt.

Beskriv hvilke tiltak som er gjort for å unngå eller begrense miljøskade. Gjør rede for om tiltakene er tatt inn i planforslaget, eller om de kun er vist som forslag til skadereduserende tiltak.

Gi en kort beskrivelse av hvilken konsekvens tiltaket vil ha. Fokuser på de viktigste konsekvensene av tiltaket.

Rangere alternativer

Dersom det er flere alternative utbyggingsforslag, skal alternativene rangeres.

I en slik rangering vurderes hvilket alternativ som gir minst negativ konsekvens for naturmangfold. Rangeringen må begrunnes.

Vurdere usikkerhet

Beskriv de viktigste kildene til usikkerhet og gjør rede for om det er usikkerhet ved kunnskapsgrunnlaget. Vurder også om det er behov for mer kunnskap, og eventuelt anbefale ytterligere undersøkelser.

Dersom det er usikkerhet knyttet til realisering av avbøtende tiltak skal dette også beskrives.

Avbøtende tiltak (som ikke er tatt inn i planen)

Beskriv eventuelle avbøtende tiltak som er vurdert i utredningsprosessen, men som ikke er tatt inn i plankart og bestemmelser.

Andre forhold som beslutningstaker bør kjenne til

Beskriv avslutningsvis hvilke andre forhold som beslutningstaker bør kjenne til, men som ikke har kommet frem i de øvrige kapitlene i utredningen.

1.8 Legge inn data i databaser

Beskriv hvilke data som er lagt inn i databaser.